

UNELE ASPECTE LEGATE DE COMPETENȚA ORGANELOR DE UR- MĂRIRE PENALĂ

Dinu OSTAVCIUC,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
rector al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

Iurie ODAGIU,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
prim-prorector pentru studii și management al calității
al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

În conformitate cu prevederile art. 2 al Legii nr. 216 din 29.05.2003 cu privire la Sistemul informațional integral automatizat de evidență a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni, organele de urmărire penală reprezintă organe care, conform legii, au dreptul de a efectua urmărirea penală.

Articolul 253 CPP stipulează că urmărirea penală se efectuează de către procuror și de către organele constituite conform legii în cadrul: Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal, Centrului Național Anticorupție și Serviciul Fiscal de Stat¹.

Tot această normă prevede că organele de urmărire penală sunt organizate în structuri centrale și structuri teritoriale și sunt reprezentate de ofițeri de urmărire penală anume desemnați în cadrul instituțiilor menționate *supra* și subordonați organizațional conducătorului instituției respective. Ofițerii de urmărire penală sunt independenți, se supun legii și indicațiilor scrise ale procurorului. Statutul ofițerului de urmărire penală este stabilit prin lege².

Cu alte cuvinte, organul de urmărire penală este împuternicit de stat și care în faza prejudiciară desfășoară activități legate de acumularea probelor necesare cu privire la existența componentei de infracțiune, la identificarea făptuitorului sau a făptuitorilor și la stabilirea răspunderii acestora. De asemenea, organele de urmărire penală au obligația să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului.

---

¹ Începând cu 01.01.2021 organe de urmărire penală se constituie și în cadrul Serviciului Fiscal de Stat (Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 188 din 11.09.2020. Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 259-266 art. 557 din 09.10.2020).

² A se vedea Legea nr. 333 din 10.11.2006 privind statutul ofițerului de urmărire penală.

De menționat că organele de urmărire penală din cadrul instituțiilor vizate trebuie să îndeplinească diferite activități, astfel încât crearea lor să răspundă criteriului logic de organizare și funcționare pentru a se exclude dublele sarcini. Este firesc ca organele de urmărire penală menționate să se deosebească prin delimitarea sarcinilor ce revin fiecărui organ de urmărire penală în parte.

Astfel, pentru a putea desfășura activități procesuale, organul de urmărire penală trebuie să fie competent de a efectua acțiuni de urmărire penală în fiecare cauză penală concretă. Cauzele penale fiind deosebit de diversificate prin gravitatea faptelor, locul unde au fost comise, ori persoana făptuitorului, acestea se impun a fi repartizate pentru o justă apreciere de organele de urmărire penală. Din aceste considerente, CPP a delimitat sarcinile acestor organe de urmărire penală după *competența teritorială, materială și după calitatea persoanei*.

„În dreptul procesual penal, prin competență înțelegem aptitudinea recunoscută de lege unui organ judiciar de a îndeplini anumite atribuții în cadrul procesului penal.”³ „Definim competența ca sfera atribuțiilor pe care le are de îndeplinit, potrivit legii, fiecare categorie de organe judiciare în cadrul procesului penal.”⁴

Competența organelor de urmărire penală are două înțelesuri, unul fiind dreptul și obligația organelor de urmărire penală de a efectua urmărirea penală pe o anumită cauză și altul referitor la repartizarea legală a cauzei penale atribuțiilor unui anumit organ de urmărire penală. A stabili competența unui organ de urmărire penală cu privire la o anumită cauză penală, înseamnă a verifica dacă acel organ are dreptul și obligația de a proceda la efectuarea acțiunilor de urmărire penală.

După cum am menționat mai sus, delimitarea sarcinilor organelor de urmărire penală se efectuează conform competenței teritoriale, materiale și personale (după calitatea persoanei).

Este de reținut faptul că unii autori⁵, pe lângă aceste tipuri de competențe, menționează că există și competența funcțională a organelor de urmărire penală (organelor judiciare).

„**Competența funcțională** conturează categoriile de activități pe care le poate desfășura un anumit organ în cadrul competenței sale generale”⁶.

Aceasta prevede sau conturează cadrul de atribuții ce revine fiecărui organ de urmărire penală în raport cu atribuțiile procurorului și a judecăto-

³ Apetrei Mihai, Nae Laurențiu. Comentariu privind modificările Codului de procedură penală. București: Albatros, 1996, p. 176.

⁴ Neagu Ion. Drept procesual penal. București: Ed. Academiei, 1988, p. 220.

⁵ Ibidem

⁶ Ibidem

.....
rului de instrucție.

Alfel spus, competența funcțională este direct reglementată de lege, din care derivă din obiectul și scopul urmăririi penale, precum și din sarcinile organului de urmărire penală, și anume:

- organul de urmărire penală este obligat să acumuleze probele necesare pentru a cerceta obiectiv, complet și sub toate aspectele circumstanțele cauzei;

- organul de urmărire penală este obligat să acumuleze probe atât în favoarea, cât și în defavoarea bănuțului, învinuțului, pentru a demonstra vinovăția sau, respectiv, nevinovăția;

- organul de urmărire penală trebuie să acumuleze și să confrunte probele de acuzare și cele care nu confirmă acuzarea sau o atenuează (obligația aceasta se menține și în cazul în care bănuțul sau învinuțul recunoaște vinovăția);

- organul de urmărire penală trebuie să manifeste un rol activ și la explicarea drepturilor și obligațiilor părților și altor participanți la procesul penal;

- organul de urmărire penală este obligat să acumuleze date cu privire la împrejurările care au determinat, înlesnit, favorizat sau contribuit la săvârșirea infracțiunii;

- alte atribuții reglementate în CPP.

Este de menționat că competența funcțională se atribuie și procurorului. Această competență reiese din atribuțiile procurorului la conducerea și exercitarea urmăririi penale, precum și de susținere a învinuirii în calitate de acuzator de stat⁷. În unele cazuri, și anume în cazul procuraturilor specializate, competența funcțională a acestora este prevăzută expres în raport cu organele de urmărire penală.

Așadar, potrivit art. 270¹ alin. (2) CPP, Procuratura Anticorupție conduce urmărirea penală în cauzele în care urmărirea penală este efectuată de organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție. În conformitate cu prevederile art. 270² alin. (2) și (3) CPP, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale conduce urmărirea penală în cauzele în care urmărirea penală este efectuată de către organele de urmărire penală cu competența pe întreg teritoriul Republicii Moldova, menționate la art. 266, 268 și 269² CPP⁸. Totodată, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale exercită sau conduce ur-

---

⁷ A se vedea prevederile art. 52-531 CPP.

⁸ În acest caz se are în vedere exercitarea urmăririi penale de către Direcția generală urmărire penală a Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne, de Direcția urmărire penală a Serviciului Fiscal de Stat (din 01.01.2021) și de către Direcția urmărire penală a Serviciului Vamal (adică a organelor de urmărire penală centrale).

mărirea penală în cauzele transmise acesteia de către Procurorul General.

Competența materială (ratione materiae) determină repartiziția cauzelor penale între organele judiciare de grade diferite în raport de natura și gravitatea infracțiunilor ce urmează a fi soluționate. „Competența materială realizează o delimitare pe linie verticală a competenței, întrucât prin ea se repartizează cauzele penale între organe de grade diferite. Repartizarea cauzelor penale pe baza competenței materiale se face, de regulă, prin două sisteme importante: determinare abstractă, determinare concretă”⁹.

Potrivit legislației procesual penale naționale, organele de urmărire penală nu sunt delimitate pe criteriul liniei verticale și, respectiv, aceste organe sunt deopotrivă în ceea ce privește sarcinile legale ce le revin și nu sunt ierarhic superioare sau ierarhic inferioare unul în raport cu celălalt. Potrivit normelor procesuale (art. 253, 266-269² CPP) și reieșind din prevederile Legii nr. 333 din 10.11.2006 privind statutul ofițerului de urmărire penală, organele de urmărire penală din Republica Moldova se divizează doar după cercetarea genurilor de infracțiuni sau, altfel spus, după obiectul de cercetare. Deci competența materială este determinată de obiectul cauzei penale, adică de acțiunea ilicită care a dus la săvârșirea infracțiunii.

După cum am reținut, competența materială a organelor de urmărire penală este reglementată de art. 266-269² ale CPP.

Astfel, art. 266 CPP stipulează **competența materială a organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne**. Potrivit acestei norme procesuale, organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lui prin ordonanța procurorului.

Din cele expuse, se desprinde determinarea următoarelor infracțiuni cu drept de examinare de către organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne, după cum urmează:

- infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei (art. 145-163 Cod penal);
- infracțiuni contra libertății, cinstei și demnității persoanei (art. 164-166, art. 167-169 Cod penal);
- infracțiuni privind viața sexuală (art. 171-175¹ Cod penal);
- infracțiuni contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor (art. 176-181, art. 182-185 Cod penal);
- infracțiuni contra patrimoniului (art. 186-199⁵ Cod penal)¹⁰;

⁹ Neagu Ion. Drept procesual penal. București: Ed. Academiei, 1988, p. 220.

¹⁰ Infracțiunile contra patrimoniului sunt date în competența organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne, cu excepția art. 190 și art. 191 ale Codului penal, dacă au fost săvârșite cu folosirea situației de serviciu de: persoane cu funcții de demnitate publică în

**Pregătirea profesională a cadrelor pentru subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne
și alte organe de drept**

.....

- infracțiuni contra familiei și minorilor (art. 201-209 Cod penal);
- infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (art. 211-222¹ Cod penal);
- infracțiuni economice (art. 245¹⁰, 247 și 256 Cod penal);
- infracțiuni în domeniul transporturilor (art. 263-276 Cod penal);
- infracțiuni contra securității publice și ordinii publice (art. 278, 278¹, 279¹-282, art. 285-293, art. 296-302 Cod penal);
- infracțiuni contra justiției (art. 303, 309-323 Cod penal)¹¹;
- infracțiuni contra bunei desfășurări a activității în sfera publică (art. 330¹, 330² Cod penal);
- infracțiuni de corupție în sectorul privat (art. 335¹ Cod penal);
- infracțiuni contra autorităților publice și securității de stat (art. 347-363 Cod penal);
- infracțiuni militare (art. 364-388 Cod penal).

Art. 268 CPP stipulează competența materială a organului de urmărire penală al Serviciului Vamal. În baza normei vizate, organul de urmărire penală respectiv efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute în art. 248, 249 din Codul penal.

Este de menționat faptul că, din păcate, există un conflict de competență între organul de urmărire penală al Serviciului Vamal și procuror. Astfel, potrivit art. 270 alin. (1) pct. 2) lit. c) CPP, procurorul exercită urmărirea penală în cazurile infracțiunilor menționate în art. 270 CPP, implicit și al celor prevăzute la art. 248 și 249 din Codul penal.

De reținut că, în conformitate cu prevederile art. 271 alin. (3) CPP, conflictul de competență între organele de urmărire penală este inadmisibil. Chestiunile legate de conflictul de competență se soluționează de procurorul care exercită controlul asupra urmăririi penale sau, după caz, de procurorul ierarhic superior.

---

sensul art. 123 alin. (3) din Codul penal, cu excepția primarilor și viceprimarilor satelor și comunelor, consilierilor locali ai satelor și comunelor, funcționari publici de conducere de nivel superior, ofițeri de urmărire penală și ofițeri de investigații, avocați, executori judecătorești, administratori autorizați, persoane ce reprezintă conducerea întreprinderilor de stat și a societăților pe acțiuni cu capital majoritar de stat, persoane ce reprezintă conducerea băncilor comerciale, secretarul Consiliului Suprem de Securitate, șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, alte persoane cu funcții de răspundere din cadrul Statului Major General al Forțelor Armate, precum și de persoane care dețin gradul militar de general sau un grad special corespunzător acestuia, indiferent de calitatea persoanei, dacă suma de bani, valoarea bunurilor, serviciilor, privilegiilor, avantajelor sub orice formă și altor foloase, pretinse, promise, acceptate, oferite, date sau primite, depășesc 5000 de unități convenționale sau dacă valoarea prejudiciului cauzat prin infracțiune depășește 50 000 de unități convenționale.

¹¹ Este de menționat faptul că în cazurile infracțiunilor menționate organul de urmărire penală al MAI este competent de a efectua urmărirea penală, cu excepțiile prevăzute la art. 270 alin. (1) pct. 1) CPP.

În baza celor expuse *supra* constatăm că legea nu admite *a priori* conflictul de competențe între organele de urmărire penală. În acest fel, este necesară și se impune analiza și explicarea normelor invocate.

În cazul în care procurorul soluționează conflictul de competențe, precum și ținând cont de faptul că potrivit art. 270 alin. (9) CPP, procurorul, în caz de necesitate, poate exercita personal urmărirea penală în orice cauză penală, se va ține cont de prevederile art. 270 alin. (1) pct. 2) lit. c) CPP, și nu de prevederile art. 268 CPP.

Cu alte cuvinte, competent de a efectua urmărirea penală în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 248 și 249 Cod penal este procurorul.

Conform practicii de urmărire penală, în cazul comiterii infracțiunilor prevăzute la art. 248 și 249 din Codul penal, competența efectuării urmăririi penale îi revine procurorului¹². La fel, în aceeași ordine de idei, este important de a ține cont de prevederile Legii nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative¹³.

Potrivit art. 7 alin. (3) al Legii cu privire la actele normative, în cazul în care între două acte normative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme, se aplică prevederile ultimului act normativ adoptat, aprobat sau emis, cu excepția situațiilor prevăzute la art. 5 alin. (3) și (4) din Legea nr. 100 din 22.12.2017¹⁴.

Reieșind din cele invocate, menționăm faptul că dispoziția art. 268 CPP a fost adoptată prin Legea nr. 122 din 14.03.2003, publicată la 05.11.2003, pe când art. 270 alin. (1) pct. 2) lit. c) CPP a fost modificat, prin atribuirea competenței procurorului la exercitarea urmăririi penale a infracțiunilor prevăzute la art. 248 și 249 din Codul penal, prin Legea nr. 213 din 25.10.2018, în vigoare din 16.11.2018. Respectiv, după cum am menționat și *supra*, competența materială la exercitarea urmăririi penale a acestor infracțiuni îi revine procurorului și nicidecum organului de urmărire penală al Serviciului

¹² Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 24.12.2019, Dosarul nr. 1-19174361-12-1-01102019 (1-4271/2019), Disponibilă: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/db291e7e-48f2-4529-b21f-71d8055feb05 (vizualizată la 24.04.2020). Sentința Judecătorei Hîncești, sediul Central din 12.03.2020. Dosarul Nr. 1-19/2020 /PIGD 1-20008409-32-1-21012020/ (2019874142), Disponibilă: https://jhn.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/65fb8608-83eb-4af9-a562-1ada46999a30 (vizualizată la 24.04.2020).

¹³ Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative. Publicat: 12.01.2018, MO Nr. 7-17 art. 34.

¹⁴ Normele juridice speciale sunt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se regăsesc în acte normative de același nivel, se aplică norma specială. Normele juridice derogatorii sînt diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie și sunt aplicabile unei situații determinate. În caz de divergență între o normă generală sau specială și o normă derogatorie, care se regăsesc în acte normative de același nivel, se aplică norma derogatorie.

Vamal.

În lumina celor expuse, apare întrebarea logică legată de activitatea ofițerilor de urmărire penală din cadrul organului de urmărire penală al Serviciului Vamal, care au rămas fără de competențe. Practica a găsit soluția alternativă care constă în implicarea de către procuror a acestor ofițeri în grupul de urmărire penală anume în cauzele pornite pe astfel de infracțiuni.

Această alternativă, în viziunea noastră, nu este una ce ar corespunde rigorilor legale, deoarece prin Legea nr. 213 din 25.10.2018 organului de urmărire penală al Serviciului Vamal i s-a retras competențele de exercitare a urmăririi penale, întrucât art. 268 CPP este o normă nefuncțională și neaplicabilă.

În conformitate cu prevederile art. 269 CPP, organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art. 239–240, 243, 279 și 324–335 din Codul penal, precum și a celor săvârșite în conexiune cu acestea, cu excepțiile prevăzute de CPP. Astfel, această normă stipulează competența materială a acestui organ de urmărire penală.

Referitor la competența materială a organului de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție au existat unele prevederi, în special până la adoptarea și intrarea în vigoare a Legii nr. 179 din 26.07.2018 pentru modificarea unor acte legislative¹⁵, prin care a fost completat și modificat art. 270 CPP.

Astfel, organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție efectua, sub conducerea procurorului, urmărirea penală în privința infracțiunilor date în competența sa, indiferent de calitatea subiectului acestora, cu excepția infracțiunilor și persoanelor prevăzute la art. 270 alin. (1) pct.1) lit. a) și h) și pct. 2)-4) CPP.¹⁶

Cu alte cuvinte, organul de urmărire penală respectiv efectua urmărirea penală în privința infracțiunilor date în competența sa indiferent de calitatea subiectului, cu excepția infracțiunilor comise de Președintele țării și a celor comise de minori. Această abordare, după noi, era una greșită, deoarece venea în contradicție cu prevederile art. 270 alin. (1) pct. 1) lit. b)-g) și i) CPP. Era un paradox, fiindcă organul de urmărire penală respectiv putea, în viziunea autorilor, să efectueze urmărirea penală în privința procurorilor, angajaților Centrului Național Anticorupție, deputaților, judecătorilor, membrilor Guvernului etc.

O dată cu adoptarea și intrarea în vigoare a Legii nr. 179 din 26.07.2018 pentru modificarea unor acte legislative s-a făcut o claritate în această

¹⁵ Publicat: 17.08.2018 în Monitorul Oficial nr. 309-320 art. 498.

¹⁶ http://www.procuratura.md/file/0909_Studiu_comparativ_privind_sistemele_organelor_penale-PG-2012.pdf (vizitat 10.10.2020).

privință.

Actualmente, organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art. 239–240, 243, 279 și 324–335 din Codul penal, precum și a celor săvârșite în conexiune cu acestea, cu excepțiile prevăzute la art. 270 CPP, care sunt de competența procurorului, implicit a infracțiunilor date în competența procuraturilor specializate.

În conformitate cu prevederile art. 269² CPP, organul de urmărire penală al Serviciului Fiscal de Stat efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art. 241–242, 244, 244¹, 250–253 și 335¹ din Codul penal, cu excepția infracțiunilor care sunt atribuite prin lege în competența procurorului¹⁷.

Astfel, prin Legea nr. 188 din 11.09.2020 a fost modificat CPP, prin care s-a creat organul de urmărire penală în cadrul Serviciului Fiscal de Stat, având competența materială în vederea efectuării urmăririi penale a următoarelor infracțiuni: practicarea ilegală a activității de întreprinzător; practicarea ilegală a activității financiare; pseudoactivitatea de întreprinzător; evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor; evaziunea fiscală a persoanelor fizice; transportarea, păstrarea sau comercializarea mărfurilor supuse accizelor, fără marcarea lor cu timbre de control sau timbre de acciz; fabricarea ilegală a semnelor de marcă de stat, punerea în circulație și utilizarea acestora; însușirea, înstrăinarea în cazurile nepermise de lege, tănuirea bunurilor gajate, înghețate, luate în leasing, sechestrate sau confiscate; insolvabilitatea intenționată; insolvabilitatea fictivă; falsul în documente contabile.

Considerăm că această modificare a legislației va aduce plus valoare în vederea cercetării obiective, complete și sub toate aspectele a infracțiunilor din domeniul financiar, fiscal și contabil. Or, competența constatării acestor infracțiuni îi revine anume Serviciului Fiscal de Stat, sunt infracțiuni specifice, unde persoanele care le vor investiga vor trebui să aibă o pregătire specială în acest domeniu. Totodată, considerăm că în acest caz se va respecta principiul operativității.

Organul de urmărire penală nou-creat va trebui să-și elaboreze actele corespunzătoare care vor reglementa organizarea, funcțiile, atribuțiile, conlucrarea cu organele de constatare etc. Concomitent, este necesar selectarea și recrutarea personalului calificat și alte aspecte organizaționale, logistice și instituționale specifice unui organ de urmărire penală.

Referindu-ne la un alt aspect al competenței materiale, este de

¹⁷ Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 188 din 11.09.2020. Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 259-266 art. 557 din 09.10.2020. În vigoare începând cu 01.01.2021.

menționat faptul că legea procesuală penală stabilește o **competență materială comună organelor de urmărire penală** în privința infracțiunilor contra justiției.

Așadar, potrivit art. 269¹ CPP, în cazurile privind infracțiunile prevăzute la art. 311-316 și 323 din Codul penal, urmărirea penală se efectuează de organul în a cărui competență se află infracțiunea în legătură cu care a fost pornită urmărirea penală.

Infracțiunile respective pot fi divizate în două categorii: infracțiuni legate de avertizarea subiectului procesual din partea organului de urmărire penală și infracțiuni săvârșite în legătură cu buna desfășurare a urmăririi penale.

Din prima categorie fac parte infracțiunile prevăzute la art. 311-313 din Codul penal¹⁸, iar din a doua categorie fac parte infracțiunile prevăzute la art. 314-316 și 323 din Codul penal¹⁹.

Urmărirea penală în asemenea situații se va efectua de același organ de urmărire penală care a constatat infracțiunile respective și care este competent să cerceteze infracțiunea în legătură cu care a fost pornită urmărirea penală. Astfel, legiuitorul a stabilit competența materială comună organelor de urmărire penală, deoarece în aceste cazuri există împrejurări ce nu se răsfrâng negativ asupra efectuării depline și obiective a urmăririi penale și cercetării judecătorești.

Referindu-ne la prima categorie de infracțiuni, adică a celor de avertizare a subiectului procesual, este de menționat faptul că acestea au fost denumite astfel, fiindcă legislația procesuală penală impune organului de urmărire penală unele cerințe imperative, care sunt obligatorii până la efectuarea acțiunii procesuale propriu-zise.

Ca pildă, persoana care efectuează acțiunea procesuală previne martorul asupra răspunderii ce o poartă în caz de refuz de a depune declarații, precum și pentru declarații mincinoase, făcute cu bună știință²⁰. Exemplu elocvent este și în cazul prezentării spre recunoaștere, dacă cel chemat spre a face recunoașterea este martor sau parte vătămată, el este avertizat despre răspunderea penală, prevăzută în art. 313 din Codul penal, pentru refuzul de a face declarații, în art. 312 din Codul penal, pentru declarațiile mincinoase²¹.

¹⁸ Denunțarea falsă sau plângerea falsă. declarația mincinoasă, concluzia falsă sau traducerea incorectă. refuzul sau eschivarea martorului ori a părții vătămate de a face declarații.

¹⁹ Determinarea la depunerea de declarații mincinoase, la formularea de concluzii false sau la efectuarea de traduceri incorecte. divulgarea datelor urmăririi penale. divulgarea datelor privind măsurile de asigurare a securității aplicate față de judecător, executorul judecătoresc, participantul la procesul penal sau angajatul organului abilitat cu protecția martorilor. favorizarea infracțiunii.

²⁰ A se vedea dispoziția art. 105 alin. (6) CPP.

²¹ A se vedea dispoziția art. 116 alin. (2) CPP.

Un alt exemplu convingător este cazul denunțului sau plângerii. În această situație, persoanei care face denunț sau plângere i se explică răspunderea pe care o poartă în caz dacă denunțul sau plângerea este intenționat calomnios/oasă, fapt care se consemnează în procesul-verbal sau, după caz, în conținutul denunțului sau al plângerii și se confirmă prin semnătura persoanei care a făcut denunțul sau plângerea²².

Din cele ce precedă, reiese că organul de urmărire penală în a cărui competență se află infracțiunea în legătură cu care a fost pornită urmărirea penală, avertizează subiecții procesuali despre răspunderea penală pentru comiterea categoriilor de infracțiuni menționate. Respectiv, odată ce acest organ de urmărire penală în cauza pe care deja o cercetează avertizează subiecții, competența de a efectua urmărirea penală a primei categorii de infracțiuni îi revine aceluiași organ.

Cu referire la categoria infracțiunilor săvârșite în legătură cu buna desfășurare a urmăririi penale este de menționat faptul că legislatorul a prevăzut competența materială comună organelor de urmărire penală, deoarece, pe de o parte, acestea derivă din probele administrate în cauza penală aflată deja în gestiunea acestor organe, iar pe de altă parte, organul de urmărire penală care a constatat infracțiunea va putea obiectiv, complet și sub toate aspectele să cerceteze infracțiunea respectivă. În acest sens, nu vor fi încălcate principiile procesului penal, cum ar fi cel al operativității, rolului activ al organului de urmărire penală, accesului liber la justiție etc.

Cu alte cuvinte, este logic acest fapt, deoarece organul de urmărire penală în a cărui competență se află infracțiunea în legătură cu care a fost pornită urmărirea penală, la constatarea unei alte infracțiuni prevăzute de art. 314-316 și 323 din Codul penal, se va autosesiza și va începe urmărirea penală. Probele administrate în prima cauză penală vor avea efectul probatoriu în ambele cauze penale, fapt ce va genera cercetarea rapidă a acestora, având și temeii de conexitate.

CPP atribuie și procurorului competență la exercitarea urmăririi penale. Este de specificat faptul că, pe lângă sarcinile pe care le are procurorul²³, acestuia îi revine obligația de a exercita personal urmărirea penală.

Referindu-ne la competența materială a procurorului, aceasta este stipulată în art. 270 CPP. Astfel, potrivit art. 270 alin. (1) pct. 2) și 5) CPP, procurorul exercită urmărirea penală în cazurile următoarelor infracțiuni: atentatele la viața polițiștilor, ofițerilor de urmărire penală, ofițerilor de informații și securitate, procurorilor, judecătorilor, dacă atentatul este legat de exercitarea atribuțiilor de serviciu, precum și la viața membrilor fami-

²² A se vedea dispoziția art. 263 alin. (7) CPP.

²³ A se vedea prevederile art. 52-531 CPP.

liilor acestora; infracțiuni date în competența procuraturilor specializate, conform prevederilor art. 270¹ și 270² CPP; infracțiunile prevăzute la art. 183, 185¹-185³, 223-240, 242¹, 242², 245-245⁹, 245¹¹-246², 248, 249, 255, 257-261¹ și 262 din Codul penal²⁴; infracțiuni de tortură, tratament inuman sau degradant, prevăzute la art. 166¹ din Codul penal.

Din imperative legale se desprinde că competent să exercite urmărirea penală în cazurile menționate *supra* este procurorul de la procuratura în a cărei rază teritorială a fost săvârșită infracțiunea sau, după caz, procurorul din procuratura specializată.

Totodată, este de menționat și faptul că legea²⁵ acordă dreptul procurorului, în caz de necesitate, să exercite personal urmărirea penală în orice cauză penală. În acest sens, se are în vedere că procurorul poate retrage de la organul de urmărire penală orice cauză penală și să efectueze urmărirea penală personal. Cu alte cuvinte, în cazul în care procurorul conduce urmărirea penală într-o cauză ce se află în gestiunea organului de urmărire penală și acesta consideră că se tergiversează termenul examinării cauzei, fie din alte motive obiective, acest procuror poate retrage această cauză penală și s-o rețină în gestiunea sa, exercitând personal urmărirea penală, revenindu-i, în acest caz, atribuțiile organului de urmărire penală²⁶.

Din cele ce precedă, susținem opinia unor autori care menționează faptul că, în ipoteza în care urmărirea penală reprezintă un atribut de competență exclusivă a procurorului, îndeplinirea de către acesta numai a unor acte de urmărire penală și redactarea rechizitoriului nu sunt suficiente, deoarece toate actele de urmărire penală trebuie efectuate, de regulă, de către procuror, și nu numai o parte dintre acestea²⁷.

În continuarea analizei competenței materiale a procurorului este cazul să ne referim la competența materială a Procuraturii Anticorupție și a Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale.

Așadar, potrivit art. 270¹ CPP, Procuratura Anticorupție exercită urmărirea penală în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 181¹, 181², 242¹, 242², 324-329, 332-335 din Codul penal și în cazul infracțiunilor comise cu folosirea situației de serviciu, prevăzute la art. 190 și 191 din Codul penal dacă au fost săvârșite de: persoane cu funcții de demnitate publică în sensul art. 123 alin. (3) din Codul penal, cu excepția primarilor și viceprimarilor satelor și comunelor, consilierilor locali ai satelor și comunelor; funcționari publici

---

²⁴ Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 188 din 11.09.2020. Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 259-266 art. 557 din 09.10.2020. În vigoare începând cu 01.01.2021.

²⁵ A se vedea prevederile art. 270 alin. (9) CPP.

²⁶ A se vedea prevederile art. 52 alin. (1) pct. 2) CPP.

²⁷ Ion Neagu, *Tratat de procedură penală. Partea specială*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 45.

de conducere de nivel superior; ofițeri de urmărire penală și ofițeri de investigații; avocați; executori judecătorești; administratori autorizați; persoane ce reprezintă conducerea întreprinderilor de stat și a societăților pe acțiuni cu capital majoritar de stat; persoane ce reprezintă conducerea băncilor comerciale; secretarul Consiliului Suprem de Securitate, șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, alte persoane cu funcții de răspundere din cadrul Statului Major General al Forțelor Armate, precum și de persoane care dețin gradul militar de general sau un grad special corespunzător acestuia.

Totodată, potrivit acestei norme procesuale, Procuratura Anticorupție este competentă de a exercita urmărirea penală indiferent de calitatea persoanei, dacă suma de bani, valoarea bunurilor, serviciilor, privilegiilor, avantajelor sub orice formă și altor foloase, preținse, promise, acceptate, oferite, date sau primite, depășesc 5000 de unități convenționale sau dacă valoarea prejudiciului cauzat prin infracțiune depășește 50 000 de unități convenționale.

La fel, Procuratura Anticorupție este competentă de a exercita urmărirea penală dacă valoarea finanțării, resurselor administrative, a donațiilor, alocațiilor de la bugetul de stat și/sau mijloacelor din fondul electoral utilizate la săvârșirea infracțiunii depășește 5000 de unități convenționale – în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 181² din Codul penal.

Din cele expuse se desprinde faptul că în cazul Procuraturii Anticorupție competența materială coroborează cu competența personală sau după calitatea persoanei. Adică, legislatorul a scos în evidență primară competența materială a acestei instituții, pe de o parte, și a subliniat în privința căror persoane această competență se va aplica, pe de altă parte. Competența materială este consolidată de competența personală numai în cazurile reglementate de art. 270¹ alin. (1) pct. 1) CPP, deoarece în cazurile menționate la art. 270¹ alin. (1) pct. 2) și 3) CPP vorbim doar despre competența materială.

Astfel, înțelegem că prin metoda excluderii, atunci când aceste infracțiuni vor fi comise de către alte persoane decât cele menționate la art. 270¹ alin. (1) pct. 1) CPP, efectuarea urmăririi penale va fi de competența organelor de urmărire penală sau, după caz, de competența procuraturilor teritoriale.

În conformitate cu prevederile art. 270² alin. (1) CPP, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale exercită urmărirea penală în cazul infracțiunilor cu caracter terorist în sensul art. 134¹¹ din Codul penal²⁸; infracțiunilor prevăzute la art. 135–144, art. 166¹ alin. (3) și (4), art. 283, 284, 295–295², 337–346 din Codul penal; infracțiunilor pre-

²⁸ Prin infracțiune cu caracter terorist se înțelege una din infracțiunile prevăzute la art. art. 140¹, 142, 275, 278, 278¹, 279¹, 279², 279³, 280, 284 alin. (2), art. 289¹, 292 alin. (1¹) și alin. (2) în partea ce vizează faptele prevăzute la alin. (1¹), art. 295, 295¹, 295², 342 și 343.

văzute la art. 244, 248, 249, 259–261¹ din Codul penal, dacă valoarea prejudiciului cauzat prin infracțiune depășește valoarea de 50 000 de unități convenționale; infracțiunilor săvârșite de un grup criminal organizat în sensul art. 46 din Codul penal, al infracțiunilor deosebit de grave și excepțional de grave, cu excepția celor menționate la art. 270¹ alin. (1) CPP²⁹; infracțiunilor săvârșite de o organizație (asociație) criminală în sensul art. 47 din Codul penal.

Este de menționat faptul că, potrivit art. 270² alin. (1) lit. d) CPP, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale exercită urmărirea penală în cazul infracțiunilor săvârșite de un grup criminal organizat în sensul art. 46 din Codul penal, al infracțiunilor deosebit de grave și excepțional de grave, cu excepția celor menționate la art. 270¹ alin. (1) CPP. Cu alte cuvinte, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale este competență a exercita urmărirea penală în privința infracțiunilor enunțate, însă o data ce au fost comise infracțiunile prevăzute la art. 270¹ alin. (1) CPP, indiferent de gravitatea acestora și de formele participației, urmărirea penală în privința acestora va fi efectuată de către Procuratura Anticorupție.

Bibliografie

1. Apetrei Mihai, Nae Laurențiu. Comentariu privind modificările Codului de procedură penală. București: Albatros, 1996, p. 176.
2. Ion Neagu, Tratat de procedură penală. Partea specială, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 45.
3. Codul de procedură penală al Republicii Moldova.
4. Codul penal al Republicii Moldova.
5. Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 188 din 11.09.2020. Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 259-266 art. 557 din 09.10.2020.
6. Legea nr. 333 din 10.11.2006 privind statutul ofițerului de urmărire penală.
7. Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative. Publicat: 12.01.2018, MO Nr. 7-17 art. 34.
8. http://www.procuratura.md/file/0909_Studiu_comparativ_privind_sistemele_organelor_penale-PG-2012.pdf (vizitat 10.10.2020)
9. Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 188 din 11.09.2020. Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 259-266 art. 557 din 09.10.2020. În vigoare începând cu 01.01.2021
10. Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 24.12.2019, Dosarul

²⁹ A celor ce țin de competența Procuraturii Anticorupție.

- nr. 1-19174361-12-1-01102019 (1-4271/2019), Disponibilă: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/db291e7e-48f2-4529-b21f-71d8055feb05 (vizualizată la 24.04.2020).
11. Sentința Judecătorei Hîncești, sediul Central din 12.03.2020. Dosarul Nr. 1-19/2020 /PIGD 1-20008409-32-1-21012020/ (2019874142), Disponibilă: https://jhn.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/65fb8608-83eb-4af9-a562-1ada46999a30 (vizualizată la 24.04.2020).